

Prima resultaten 'kunst-mestloos boeren' in 2010

Als je ergens kunstmestloos kunt boeren, is dat in het veenweidegebied. Veenbodems hebben immers het hoogste stikstofleverende vermogen. Twee veehouders probeerden het vorig jaar uit, op een deel van het grasland werd geen kunstmest aangewend. De resultaten zijn veelbelovend.

Geesje Rotgers

DOSEREN CONCENTRAAT

Het viel nog niet zo mee om 5 kuub concentraat secuur over een hectare te verdelen.

Foto: WUR

In West-Nederland probeert het netwerk Kunstmestloos boeren het zonder kunstmest te stellen. In plaats daarvan wil het netwerk meer mineralen uit de eigen drijfmest op het bedrijf houden. Bij het netwerk zijn zes melkveehouders betrokken, de Melkveeacademie, melkveeprroefbedrijf Zegveld en adviesorganisatie PPP-Agro Advies. "Het is absurd dat veehouders aan de ene kant drijfmest moeten afzetten en aan de andere kant kunst-

mest moeten aankopen om binnen de wettelijke normen te blijven", stelt Bert Philipsen die namens de Melkveeacademie en melkveeprroefbedrijf Zegveld als projectbegeleider bij het netwerk betrokken is. Het idee is om de werkingscoëfficiënt van de drijfmest door bewerking zodanig te verbeteren, dat die net zo 'snel' wordt als kunstmest. Als het op veen(achtige) gronden werkt, zal het ook toepasbaar worden op andere grondsoorten en nog meer mogelijkheden bieden om kunstmest te vervangen. De toepassing van bewerkte mestproducten als kunstmest vergt echter wel een aanpassing van de regelgeving. Op dit moment worden die producten niet gezien als kunstmest, maar als dierlijke mest. Ook in de wetgeving hoopt het netwerk met zijn activiteiten meer ruimte te creëren.

Tabel 1

Bemestingsstrategie op de verschillende proefvelden

Henk van Egmond (Nieuwkoop) drie proefvelden:

- geen aanvullende kunstmest
- 45 kg N/ha uit KAS
- 45 N/ha uit mestconcentraat

Marinus de Vries (Stolwijk) vier proefvelden:

- geen aanvullende kunstmest
- 45 kg N/ha uit KAS
- 45 kg N/ha uit mestconcentraat
- 45 kg N/ha uit dunne fractie

Werkingscoëfficiënt mest verbeteren

Als ergens kunstmestloos geboerd kan worden, dan is het wel op veengrond. Deze grond heeft immers het hoogste stikstofleverende vermogen. Daardoor kunnen veehouders hier met minder kunstmest toe dan op zand- en kleigrond. Stikstof uit drijfmest heeft een werkingscoëfficiënt van 50 tot 60 procent van kunstmest. Vergiste mest en gescheiden mest (mestconcentraat) doen het al heel wat beter. Die zitten op respectievelijk 60 tot 70 procent en 80 tot 90 procent. Of mestconcentraat en 'dunne fractie' even goed werken als kunstmest, werd in 2010 getest door twee veehouders: Henk van Egmond uit Nieuwkoop en Marinus de Vries uit Stolwijk. Zij besloten op hun bedrijf proefvelden met grasland in te richten om te testen of mestconcentraat en dunne fractie (met mestscheiding verkregen producten) een gelijkwaardige vervanger van KAS (kalkammonsalpeter) zouden zijn. Zie tabel 1 voor de bemestingsregimes op de verschillende proefvelden. In tabel 2 staan de gehalten in de verschillende mestsoorten.

Resultaten bemestingsproef

De resultaten voor het kunstmestloos boeren pakten positiever uit dan verwacht. Na de eerste snede zijn de velden aangelegd. In de tweede snede (eerste snede na aanleg) deden het mestconcentraat en de dunne fractie absoluut niet onder voor KAS. Dit betekent dat zowel het mestconcentraat als de dunne fractie prima leveranciers van 'snelle stikstof' zijn. Ook in de vervolgsnedes is de nawerking duidelijk zichtbaar.

Politieke discussie

"Het mestprobleem los je voor een deel op als je mineralen uit bewerkte drijfmest zou mogen toepassen", stelt Bert Philipsen van Livestock Research. Nu wordt op veel bedrijven stikstof uit drijfmest afgevoerd en tegelijkertijd stikstof uit kunstmest aangekocht. Dit is geen duurzame ontwikkeling, temeer daar veel kunstmest van ver komt en over grote afstanden getransporteerd wordt. "Met het aanwenden van mineralen uit eigen drijfmest, maak je melkveebedrijven gesloten." Volgens Europese regelgeving worden alle producten die uit dierlijke mest worden gemaakt, beschouwd als mest. Drijfmest opwerken tot kunstmest zou dus een aanpassing van de regelgeving vergen. Sinds 2009 vinden pilots plaats met mineralenconcentraten uit dierlijke mest om de werkzaamheid en de stabiliteit daarvan te testen. Aanpassing van de Europese regels kan alleen worden bepleit als de mineralenconcentraten stabiel en werkzaam zijn. "Het ministerie van EL&I zet zich in voor meer ruimte voor mineralenconcentraten", stelt woordvoerder Murco Mijnlief. "Maar wij zijn wel afhankelijk van de Europese Commissie. Die moet daarvoor toestemming geven." Onlangs haalde zijn ministerie de Europese Commissie naar Nederland om die op de hoogte te brengen van de pilots en de Nederlandse wensen. "Het is niet duurzaam om mineralen van ver te halen. Daarom zouden we meer ruimte moeten zien te krijgen voor het gebruik van mineralen uit mest." Mijnlief kan niet zeggen of de Europese Commissie tegemoet zal komen aan de Nederlandse wensen.

De resultaten op beide bedrijven zijn boven verwachting, stelt ook Bert Philipsen. "Op basis van eerdere wetenschappelijke onderzoeken hadden we verwacht dat beide mestproducten uit mestscheiding iets trager zouden zijn dan kunstmest."

De verdeling van het stikstofrijke mestconcentraat over het land bleek nog niet zo eenvoudig. De huidige machines zijn niet berekend op het nauwkeurig verdelen van relatief kleine hoeveelheden – in het geval van mestconcentraat 5 kuub per hectare. Er ontstaat al gauw een afwijking van

een paar kuub per hectare. In de proef werd het concentraat toegediend met de sleufkouter met een flowmeter erop. Hiermee lukte het vrij aardig om het concentraat te doseren. De veehouders zouden het concentraat het liefst mengen met de drijfmest, zodat alles in een keer normaal uitgereden kan worden.

Tabel 2

Mestanalyse van concentraat en dunne fractie ten opzichte van drijfmest

	Mestconcentraat (gemiddeld)	Dunne fractie (gemiddeld)	Drijfmest (landelijk gemiddelde)
Drogestof (g/kg)	36,7	70,0	84,0
Ras	21,7	21,5	20,0
Organische stof	15,0	48,5	64,0
N	7,89	4,01	4,13
C/N-ratio	1,00	5,50	
N-ammonium	7,27	1,95	2,00
N-organisch	0,63	2,10	2,10
P ₂ O ₅	0,13	1,51	1,62
K ₂ O	7,87	7,15	5,60
MgO	< 0,7	1,15	1,20
Na ₂ O	1,77	0,90	0,80